

Fotografija djece

Maras, Eva

Undergraduate thesis / Završni rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Graphic Arts / Sveučilište u Zagrebu, Grafički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:216:109941>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-25**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Graphic Arts Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET ZAGREB

ZAVRŠNI RAD

Eva Maras

Sveučilište u Zagrebu
Grafički fakultet

Smjer: Dizajn grafičkih proizvoda

ZAVRŠNI RAD

FOTOGRAFIJA DJECE

Mentor:
v. pred. dr. sc. Mikota Miroslav

Studentica:
Eva Maras

Zagreb, 2014.

SAŽETAK

Fotografija djece spada u specifično područje portretne fotografije. Iziskuje tehničke kao i kompozicijske zahtjeve koji su vezani uz rakurs snimanja. Ta vrsta fotografije zauzima posebno mjesto u umjetničkoj fotografiji, a za njom ne zaostaje ni značaj reklamne fotografije. Fotografiranje djece zahtjeva mnogo strpljivosti te se pri fotografiranju uvelike obraća pažnja na svjetlost i sjene. Kod male djece se koriste isključivo prirodna i blaga svjetla te se isključuje snimanje sa bljeskalicom. Kod samog snimanja se svakom djetetu pristupa različito zbog individualnih karaktera, ali se svima maksimalno prilagode uvjeti kako bi snimanje bilo što opuštenije i uspješnije. Kroz završni rad se teoretski razrađuju pristupi fotografije djece, kako s tehničkog, tako i sa sintaktičkog aspekta. Temeljem teoretskih razmatranja u praktičnom se dijelu rade, snimaju i analiziraju autorske fotografije djece.

Ključne riječi: fotografija, dječji portreti, kompozicija, svjetlost, snimanje

ABSTRACT

Children's photography is a specific area of portrait photography. It requires both technical and compositional requirements related to the camera angle shooting. This type of photography has a special place in art photography, and there is no less important advertising photography. Photographing children requires a lot of patience and when photographing lot of attention has been paid to light and shadow. Natural and mild light is always used when taking picture of babies and small children. There is a different approach at every photoshooting because every child is special with it's character, but the terms are fully adjusted to every child which results in great photographs. Through the final work approach is theoretically elaborating to the photography of children, both from a technical as well as from a syntactical point of view. Based on theoretical considerations in the practical part of work, original photos of children are being taken and analyzed.

Key words: photography, children's portraits, composition, light, photoshooting

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORETSKI DIO	2
2.1. KOMPOZICIJA PORTRETNE FOTOGRAFIJE DJECE	2
2.1.1. Kadar, plan i rakurs	3
2.1.2. Pravilo trećina ili zlatni rez	6
2.1.3. Područja interesa	7
2.1.4. Tonovi	9
2.1.5. Kontrast	11
2.1.6. Boja	12
2.2. TEHNIČKI ZAHTJEVI	14
2.2.1. Objektiv za portrete	14
2.2.2. Ekspozicija	17
2.2.3. Temperatura boje i bijeli balans	18
2.2.4. Svjetlo	19
2.2.5. Bljeskalica	21
2.3. FOTOGRAFIJA DJECE U REKLAMNOJ FOTOGRAFIJI	23
2.3.1. Reklamna fotografija	23
2.3.2. Uvjeti prije snimanja reklamne fotografije	23
2.3.3. Snimanje reklamne fotografije	25
2.4. PORTRETNA FOTOGRAFIJA DJECE	26
2.4.1. Podjela portreta	26
2.4.2. Podjela prema dobi djeteta	28
2.4.2.1. Bebe od rođenja do šest mjeseci starosti	28
2.4.2.2. Djeca do dvije godine	29
2.4.2.3. Djeca od dvije do četiri godine	30
2.4.2.3. Djeca do dvanaest godina	31
2.4.3. Podjela po grupama djece.....	33

3. AUTORSKE FOTOGRAFIJE I NJIHOVA ANALIZA	36
3.1. OPIS RADA	36
3.2. AUTORSKE FOTOGGRAFIJE I ANALIZA FOTOGRAFIJA	37
4. ZAKLJUČAK	38
5. LITERATURA	39

1. UVOD

Portretna fotografija je najčešće korištena u samoj podjeli fotografije, a pripada dijelu umjetničke fotografije. Poštuju se tehnička, kao i sadržajna pravila što se tiče pravilne uporabe objektiva, svjetla, kao i kompozicije, plana, rakursa i fotografske sintakse općenito.

Za dobar portret potreban je raspoložen i opušten model sniman u prijateljskom ozračju i odgovarajućoj situaciji. Česta je kombinacija snimanja portreta u prirodi zbog njezinih čari i raznovrsnosti svjetla. Dobar portret karakterizira osobu i često sama fizička reakcija te osobe može doprinijeti fotografiji, kao što su sreća, smijeh, uzbuđenje i slično. Zbog toga se djeca često nađu na portretima jer su iskrena i razigrana, a njihove emocije se jasno razabiru i time čine zabilježeni trenutak posebnijim.

Ovisno o dobi djeci se pristupa sa puno pažnje i vedrine. Bebe i djeca do četiri godine su najzahtjevnija. Njihova koncentracija i ne traje dugo pa snimanje traje od petnaestak minuta do sat vremena. Najpoželjnije ih je fotografirati kada su dobro sita i naspavana jer su onda vesela i razigrana. Također je potrebno osigurati ugodno okruženje i privući pažnju. Sva djeca su različita pa im se tako i prilazi sa različitog psihološkog aspekta. Neke treba dodatno nasmijavati i uveseljavati a za drugima jednostavno trčati sa fotoaparatom u ruci i snimiti svaki maštoviti trenutak mališana. Sa starijom djecom se komunicira i dogovara oko uvjeta snimanja. Kod novorođenčadi i beba je isključena mogućnost snimanja sa bljeskalicom.

Prema podjelama su detaljno razrađena područja kompozicije, tehničkog dijela, reklamne fotografije a portreti su opisani s obzirom na dob djeteta te po grupi djece. Ovim radom se ta ista područja objašnjavaju kroz analizu te potkrepljuju autorskim fotografijama. Praktični dio obuhvaća fotografije koje kroz analizu teorije daju dobre i loše primjere. Cilj je svaki teorijski dio pojednostaviti primjerom fotografije.

2. TEORETSKI DIO

2.1. KOMPOZICIJA PORTRETNE FOTOGRAFIJE DJECE

Osnovni zadatak kompozicije jest stvaranje reda na slici, odnosno usklađivanjem elemenata se stvara jedinstvena cjelina. Uspješnom fotografijom se smatra ona koja zadržava pogled promatrača te mu prenosi viđenje fotografa. Pravila koja općenito vrijede za rješavanje kompozicijskih problema vrijede i u fotografiji. Tehniku i kompoziciju ne treba odvajati već se služiti tehnikom kao sredstvom kojim se kroz kompoziciju dobiva fotografija koja promatraču prenosi emocije, stavove i razmišljanja fotografa.

Kompozicija fotografije obuhvaća pet elemenata koje nije uvijek lako razlučiti, ali se trebaju fotografiranjem objediniti. To su: odabir objekta (motiva), smještaj objekta na slici, naglašavanje objekta, isticanje detalja na objektu i subjektivizacija objekta. Dobra kompozicija je rezultat provođenja iste ideje u različitim fazama (snimanje, obrada filma, izrada fotografija...) ili provođenja ideje prethodnih faza korektnim provođenjem ostalih (npr. izrada fotografija printerom, izrada dijapozitiva i sl.).

Odabir motiva je posebno važan element kompozicije. Ovisno o sustavu i tehnici rada fotograf mora prepoznati motiv onakav kakav će biti na fotografiji. Slijedeći element kompozicije je smještanje objekta (motiva) na sliku (kadriranje). Kod fotografije punog formata objekt se smješta isključivo pri snimanju gledanjem slike kroz tražilo fotografskog aparata i odabirom vidnog kuta (objektiva određene žarišne daljine), rakursa i udaljenosti od objekta. Ako nije riječ o fotografiji punog formata konačni izrez se može odrediti povećavanjem ili obrezivanjem.

Definiranjem smještaja objekta na slici se taj objekt izdvaja od okoline koja ga okružuje te se time naglašava kao glavni dio slike. No, sam smještaj objekta nije jedini način njegovog naglašavanja. Objekt se može izdvojiti i osvjetljenjem, upotrebom filtera,

malom dubinskom oštrinom, bojom, tvrdoćom slike itd. Međutim, naglašavanje objekta dovodi do isticanja najbitnijeg detalja na motivu. Kod portreta su to najčešće oči koje se naglašavaju odabirom portretnih objektiva uz odgovarajuću dubinsku oštrinu izoštravanjem na oči. Tako oči na slici postaju glavna točka slike, odnosno onaj dio slike koji fotograf želi naglasiti. Objekt se prikazuje onako kako ga fotograf vidi, subjektivizira se npr. blago mekanom slikom ili grubo tvrdom (uz odgovarajuće svjetlo, odabirom papira) ili odabirom neke posebne tehnike kao što je high/low key, odabirom pozadine, kod portreta položajem glave, ruku te pogledom i sl [1].

2.1.1. Kadar, plan i rakurs

Kod kompozicije fotografije osnovni problem je smještaj objekta na plohu i njegov odnos s okolinom što se postiže pri snimanju i povećavanju, te na pozitivu. Najbolje rješenje za ovaj problem je biranje željenog objektiva (odgovarajuće žarišne daljine). Potrebno je približiti se ili udaljiti od objekta te snimiti iz određenog kuta u odnosu na objekt.

Kod povećavanja se može dodatno odrediti što se sve nalazi na slici (povećanjem na željeni format papira) i to se može dodatno promijeniti na pozitivu (obrezivanje, postavljanje na podlogu, montaža). Rješavanje ovog problema se naziva kadriranje, ali se ovaj problem može razdijeliti u tri-rez (što se sve nalazi na slici), plan (odnosi veličina) i rakurs (kut snimanja).

Plan je odnos okoline i glavnog objekta na fotografiji. Općenito, kada se govori o planu misli se na odnos čovjeka koji se nalazi na fotografiji ili koji bi se mogao nalaziti na fotografiji. Postoje: total, srednji plan, blizi plan, krupni plan i detalj. Total je kada fotografija obuhvaća područje u koje se može smjestiti jedna ili više osoba. Kod totala prostor dominira nad osobom (slika 1). Srednji plan je fotografija koja obuhvaća cijelu osobu koja tada dominira na fotografiji (slika2). Blizi plan podrazumijeva fotografije koje

obuhvaćaju osobu od glave do struka (slika 3), dok krupni plan obuhvaća samo glavu (slika 4). Detaljem se naglašava npr. oko ili predmet (slika 5) [1].

Slika 1. Total

Slika 2. Srednji plan

Slika 3. Blizi plan

Slika 4. Krupni plan

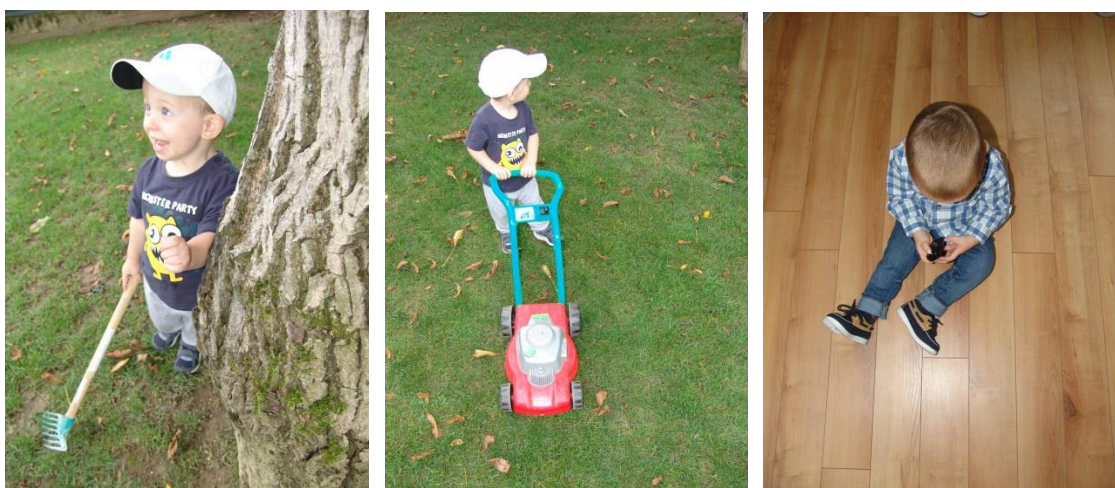
Slika 5. Detalj

Rakurs je kut snimanja koji zatvara zamišljena vodoravna i stvarna optička os objektivna. Snimanje iz visine očiju bez nagnjanja fotoaparata daje “normalnu vizuru“ (slika6), dok se snimanjem odozdo dobivaju “donji rakursi“ (slika 6) (blagi donji rakurs, donji rakurs i žablja perspektiva), a “gornji rakursi“ – odozgo (blago gornji rakurs, gornji rakurs i ptičja perspektiva) (slika7).

Slika 6. Normalna vizura, blagi donji rakurs, žablja perspektiva

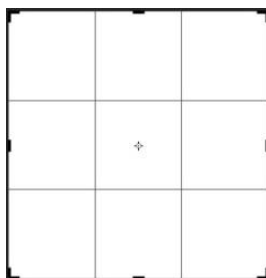
Otklonom (prema gore ili dolje) od normalne vizure mijenja se odnos veličina na fotografiji. Donjim rakursom se povećava značaj glavnog objekta snimanja, a gornjim se smanjuje. Posebno će biti naglašeno ako se koriste objektivni kraćih žarišnih duljina.

Slika 7. Blago gornji rakurs, gornji rakurs i ptičja perspektiva

2.1.2. Pravilo trećina ili zlatni rez

Ovo pravilo odnosi se na podjelu scene vertikalnim i horizontalnim linijama trećine. Kadar se podijeli na devet polja s dvije vertikale i dvije horizontale (slika 8). Kod većine digitalnih fotoaparata može se podesiti da se takva mreža vidi u tražilu. Ona olakšava kadriranje po pravilu trećina. Ta se opcija uglavnom koristi prilikom snimanja pejzaža i arhitekture ali je također korisna i u portretnoj fotografiji. Kod snimanja portreta osoba se može postaviti na jednu od dviju vertikalnih linija. Glavna točka interesa su najčešće oči. Ako se oko postavi bliže u sjecište, a da je osoba pritom okrenuta prema sjedištu fotografije, dobit će se vizualno ugodna kompozicija. Kad se osoba postavlja u centar fotografije, javlja se problem mrtvog prostora (slika 9). Na taj prostor na fotografiji oko ne dolazi, a oko mora biti vođeno kroz fotografiju. U ovom slučaju oko je blokirano i nema dinamike koju bi moglo slijediti. Tako prostor oko osobe postaje nezanimljiv, mrtav prostor.

Slika 8. Polje

Slika 9. "Mrtav prostor"

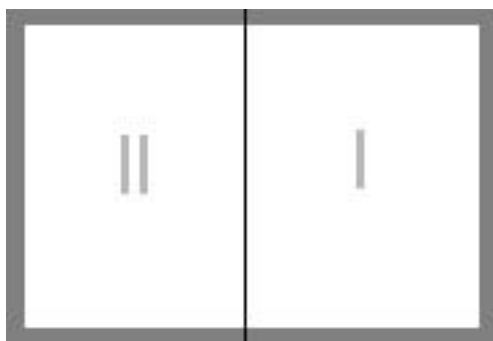

Slika 10. Pogled ulijevo

Na dva načina se oko može voditi kroz fotografiju. Tako da se fotografija promatra dvodimenzionalno pa će na njoj postojati samo prvi plan koji se treba grafički posložiti tako da oko sa zanimanjem obilazi fotografiju. To se također može postići i trodimenzionalno. Radi se o prednjem i zadnjem planu. Oko može biti vođeno od prednjeg plana prema zadnjem ili obrnuto. Smještanjem subjekta izvan centra u, primjerice, poluprofil okrenut unutar fotografije, oko je pozvano promatrati sve što se nalazi s te strane. No ako se postavi osoba na desnu vertikalnu liniju, a da ona pritom gleda desno, cijela lijeva strana fotografije bit će mrtav prostor jer će oko instinktivno izlaziti preko desnog ruba fotografije (Slika 10.) [1,2].

2.1.3. Područja interesa

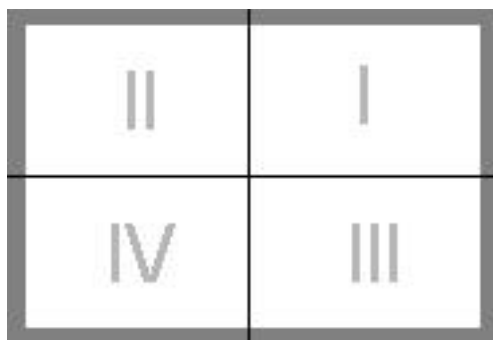
Smještajem objekta na plohu fotografske slike potrebno je naglasiti ono što je važno i motiv, glavni dio, izdvojiti iz njegovog okruženja te na njemu zadržati pogled. Ako se sama ploha na kojoj se nalazi slika promatra kao neispunjena, “prazna“, površina tada ona ima u svojim pojedinim dijelovima različite percepcijske vrijednosti, tj. pojedini se dijelovi te plohe doživljavaju kao važniji od drugih pa će smještajem objekta u pojedini dio plohe on biti i različito naglašen. Ako se ploha dijeli na lijevu i desnu polovicu, desna polovica ima veću važnost, pogled se zadržava i smatra se aktivnom polovicom (slika 11). Lijeva polovica ima manju važnost – pogled prolazi preko nje i zadržava se na desnoj polovici. Slično se analizira ploha koja se dijeli na gornju i donju polovicu (slika 12). Po pravilu stabilnosti u donjoj polovici se nalaze optički veći (teži) elementi, a u gornjoj manji (lakši). Percepcijska vrijednost gornje polovice je veća od donje. Međutim, ako se ista ploha dijeli na četiri dijela, gornji desni kvadrant ima najveću vrijednost, a donji lijevi najmanju (gledatelj mu u pravilu ne posvećuje pažnju). Donji desni i gornji lijevi imaju manju percepcijsku vrijednost od gornjeg desnog, ali ipak veću od donjeg lijevog (slika 13).

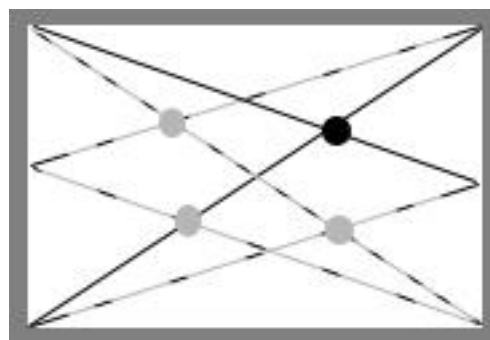
Slika 11. Podjela plohe lijevo – desno [1]

Slika 12. Podjela plohe gore – dolje [1]

Slika 13. Podjela plohe na kvadrante [1]

Slika 14. Konstrukcija točke interesa [1]

Svaki kvadrant ima svoju točku interesa. To je točka u kojoj će pogled i na praznoj plohi imati svoj oslonac. Točka interesa se dobiva u sjecištu dijagonale i linije koja spaja kut nasuprot kutu iz kojeg je povučena dijagonala i polovicu nasuprotne stranice različitog značenja (slika 14). Vrlo često se kompozicijski smješta glavna točka (najvažnija točka na slici) s njenim pokapanjem s točkom interesa na fotografiji. Smatra se da se pri pogledu na fotografiju pažnja usmjeruje na približno 75% površine slike (slika 15). To se naziva sfera interesa i predstavlja točku interesa i njenu okolinu koja utječe na doživljaj slike. Nakon uočavanja sfere interesa, pažnja se usmjeruje na približno 30% površine slike unutar te sfere. To se naziva zona interesa i predstavlja okolinu točke interesa koja aktivno utječe na doživljaj slike. Nakon toga pažnja se zaustavlja u točki interesa, tj. glavnoj točki [1].

Slika 15. Sfera, zona i točka interesa

2.1.4. Tonovi

Kod crno-bijele fotografije tonovi predstavljaju najjače izražajno sredstvo. Pri stvaranju dojma volumena pridonose odnosi sjena i svjetla te modulacija tonova. Volumen se prožima s prostorom, a linije koje vode pogled, nastaju upravo na granici između tonova (svijetli na tamnoj ili tamni na svijetloj podlozi) koji privlače pogled. Prevladavanje svijetlih ili tamnih tonova te odnos najsvjetlijih i najtamnijih tonova (kontrastnost) stvara opći dojam fotografije (slika 16).

Naravno i fotografija u boji koristi tonove, ali mogućnost njihove modulacije i utjecaja na njih je bitno veća u crno-bijeloj fotografiji o kojoj se često govori kao o umjetnosti svjetla i sjene. U crno-bijeloj fotografiji se u svim fazama stvaranja fotografije može utjecati na

tonove – izborom motiva i ono što ga okružuje, odabirom karaktera (tvrdo – spot, meko – raspršeno) i položaja (stvara li sjene ili ne), svjetla (rad s reflektorima), odabirom filma, upotrebom filtera, načinom mjerenja svjetla, odabirom dubinske oštine, odnosno oštine okruženja glavne točke, načinom razvijanja (odabirom tvrdoće i vrste fotografskog papira), načinom osvjetljavanja pri povećavanju i razvijanjem osvijetljenih papira (npr. selektivnim razvijanjem). U nekim od navedenih faza se na tonove utječe i u fotografiji u boji – izborom motiva i okruženja, karaktera i položaja svjetla (kod stvaranja sjena treba paziti na njihov utjecaj na boje i različit zapis tih boja u sjeni na filmu od njihovog subjektivnog doživljaja zbog čega u kolor fotografiji, za ralikom od crno-bijele fotografije, vrlo često odgovara osvjetljenje iz pravca fotoaparata). Također se utječe odabirom filma i filtera, načinom mjerenja svjetla te dubinskom oštrinom (smanjenjem dubinske oštine gube se granice među tonovima i bojama) kod koje se tonovi koriste u modulaciji boja kroz njihovu svjetlinu i zasićenje [1].

Slika 16. Nika u košari

2.1.5. Kontrast

Kod fotografije velikog kontrasta svjetlo je takvo da na njoj prevladavaju svijetli tonovi i duboke sjene s relativno malo srednjih tonova. Vrlo dramatično se doživljavaju takve fotografije, a duboke crne sjene zadržavaju promatračev pogled unutar kadra. Za razliku od fotografija malih kontrasta koje se doživljavaju statičnim i plošnim, fotografije velikog kontrasta su dinamične. Često se fotografije s takvim kontrastom smatraju tehnički lošima, ali radi se samo o neželjenom kontrastu. Kod portreta, svjetlo velikog kontrasta može licu dati ozbiljniji izraz a može naglasiti i karakter osobe (djeteta). Prema oštrim sjenama može se točno odrediti odakle svjetlo dolazi. Mali izvor svjetla čiji se luk mnogo ne širi, uzrokuje duboke sjene s vrlo oštrim rubovima. Ugrađena bljeskalica na fotoaparatu osvjetljava subjekt. Ist tip osvjetljenja može se dobiti i vanjskom bljeskalicom ako se okrene direktno. U prirodi je to izravno sunčevo svjetlo.

Svjetlo malog kontrasta ili mekano svjetlo je tip svjetla koji je po svojoj prirodi potpuno drugačiji. Naziva se mekano ili difuzno osvjetljenje jer daje nježan i suptilan, a ponekad i tmuran izgled osobe (djeteta). Takvo svjetlo proizvodi slabe sjene s mekanim prijelazima ili ih uopće nema a na fotografiji mu je teško ući u trag, izgleda kao da dolazi odasvud. Svjetlo malog kontrasta može se naći po oblačnom vremenu i magli, a dobro je imati na umu da ovakvo osvjetljenje daje manje saturirane boje. Ako se bljeskalicom želi postići difuzno svjetlo, treba ju okrenuti prema zidu ili stropu, a na direktnu bljeskalicu se može staviti mali plastični difuzor.

Kod studijske rasvjete difuzno svjetlo je uvijek odbijeno od kišobrana ili je direktno svjetlo slabije raspršeno transparentnim materijalom prije nego dođe do subjekta. To je slučaj kod softboksa. Ako se izvor svjetla približi osobi, ona će na izvjestan način biti obavijena mekanim svjetlom. A ako se svjetlo udalji, postat će usmjerenije i povećat će se kontrast. Mekano svjetlo se često koristi kod snimanja portreta. Idealno je za fotografiranje žena jer ispravlja nepravilnosti na koži. Koristi se kod glamur fotografije ili

kad se želi postići romantičnost. Starijim osobama daje otmjen i dobroćudan izgled, a djeci daje dodatnu nježnost (slika 17) [1,2,7].

Slika 17. Mekano svjetlo

2.1.6. Boja

Svaka boja je zasebno definirana tonom, svjetlinom i zasićenjem. Ton boje podrazumijeva je li neka boja crvena, zelena, žuta i sl. One djeluju toplo ovisno o tonu boje one djeluju toplo (žuta-crvena) ili hladno (plava-zelena). Svjetlina definira je li neka boja tamnija ili svjetlija (to odgovara međutonovima između crnog i bijelog-sivo). Zasićenje pokazuje je li boja “čista“ ili ne – ako se boji dodaje siva (crno-bijelo), ona postaje manje zasićena, manje čista.

Kod izgradnje kompozicije s bojama može se koristiti više načina. Kompozicija koristi izrazite boje, prigušene boje, kontrast boje, sklad boja, prevladavajuću boju, izdvojenu boju ili neprirodne boje. Boja je izrazitija što je čišća, zasićenija. Takve boje se dobivaju pri direktnoj dnevnoj rasvjeti, bez sjena, poslije kiše ili korištenjem umjetne direktne rasvjete (npr. bljeskalice). Izrazitost boja će biti naglašene ako se izdvaja od pozadine koja je neutralna što je primjenivo kod izvlačenja detalja, tj. kod krupnog plana i detalja.

Dinamičnost kompozicije se može postići korištenjem kontrasta boje tako da se koriste boje koje su nasuprotne u krugu boja (komplementarne), kombinacijom toplih i hladnih boja, svijetlih i tamnih ili zasićenih i nezasićenih. Najjači je kontrast komplementarnih boja istog zasićenja i svjetlina (boja nasuprotnih u krugu boja). Ako se na fotografiji izmjenjuju boje iz četvrtine kruga boja, tada se govori o kompoziciji koja koristi sklad boja. No, dojam slike može biti definiran i prevladavajućom bojom (slika 18) [1,2,3].

Slika 18. Prevladavajuća boja

2.2. TEHNIČKI ZAHTJEVI

2.2.1. Objektivni zahtjevi za portrete

Fotografija djece spada u specifično područje portretne fotografije. Kako bi fotografije portreta bile što bolje valja uzeti u obzir odgovarajuće objektivne. Postoji široki spektar kompaktnih i SLR fotoaparata koji imaju ugrađene ili izmjenjive objektivne. Kompaktni fotoaparati imaju ugrađene zoom objektivne dok DSLR najčešće u kit ponudi dolaze sa zoom-om, ali imaju mogućnost mijenjanja objektivne. Standardni zoomovi se u pravilu kreću od širokokutnih do portretnih teleobjektivne, to je raspon otprilike od 24 do 120 mm, a imaju nešto lošije optičke karakteristike od fiksnih objektivne. Pogrešno je shvaćanje da zoom-objektiv služi kako bi približio objekt jer vizualne karakteristike širokokutnog i laganog teleobjektivne nisu iste. Općenito žarišne daljine portretnih objektivne kreću se između 75 i 150mm. To je vezano za pretpostavku da se radi o klasičnom portretu glave s ramenima.

Značajka širokokutnih objektivne (20mm do 35mm) je velika dubinska oštrina na skoro svim objektivima (slika 19). Većina objekata u kadru bit će oštra, a zbog širokog vidnog kuta pogodan je za snimanje u zatvorenim i skućenim prostorima. Širokokutni objektiv iskrivljava sliku, pogotovo ljude u prednjem planu koji stoje blizu objektivne pa nije pogodan za snimanje krupnih kadrova glave. Osim izobličenja lica u ekstremno bliskom prvom planu valja paziti i na razvlačenja koja se događaju uz rub fotografije. Ovaj tip objektivne pogodan je za snimanje ambijentalnog portreta gdje je naglasak na osobi i ambijentu jednako važan.

Slika 19. Nikon širokokutni objektiv
(www.ronis.hr)

Kod normalnih objektiv (35mm do 50mm) smatra se raspon od 35 do 70 ili čak 80mm (slika 20). Čovjek gledajući jednim okom pokriva isti kut kao 50mm objektiv, dok je vidno polje s dva oka jednako kutu koji pokriva 35mm objektiv. Normalne žarišne daljine daju realistične portrete, pa je to odličan izbor kod portretiranja ljudi.

Slika 20. Nikon 50 mm objektiv
(www.letsgodigital.org)

Portretni teleobjektivi (75mm do 150mm) imaju izrazito plitku dubinsku oštrinu, što znači da je samo mali dio kadra u fokusu dok je veći dio zamućen. Fotografija snimljena tim objektivom djeluje nježno i romantično pa se zbog toga koristi za portrete. Izdvajanjem iz pozadine stavljamo naglasak na emocije i karakter osobe. Ovaj objektiv omogućuje ugodnu udaljenost od tri do četiri metra od osobe koju treba fotografirati (slika 21).

Slika 21. Nikon 85mm objektiv

www.jeftinije.hr

Ekstremni teleobjektivi (200 do 600mm) imaju još izraženije karakteristike; polje dubinske oštine još je manje, a zamućenost još veća (slika 22). Kad snimamo sa takvi objektivom, snimamo sa veće udaljenosti i osoba nije svjesna da ju fotografiramo pa su reakcije prirodnije na fotografiji [2].

Slika 22. Nikon teleobjektiv

www.fotoradce.cz

2.2.2. Ekspozicija

Veliki otvori objektiva (2.8, 3.5 i 4) koriste se na prirodnom svjetlu i tako se dobiva portret izdvojen od pozadine. Ako se fotografira u studiju koriste se često mali otvori objektiva (8, 11, 16). Na taj način se dobije velika dubinska oštrina i volumen lica. Studijska rasvjeta proizvodi dovoljno svjetla za male otvore objektiva, a da se pritom mogu koristiti brzine zatvarača (1/125, 1/200). Pri određivanju brzine zatvarača 1/60 smatra se graničnom brzinom dobivanja zamrznute fotografije pri normalnim ljudskim kretanjama (tablica 1).

Tablica 1. Određivanje brzine zatvarača [2]

Km/sat	Kretanja	Smjer kretanja u odnosu na fotoaparat		
				
7.5	Hodanje	1/250	1/125	1/60
16	Trčanje, djeca u igri	1/500	1/250	1/125

Osjetljivost je zadnji parametar ekspozicije koji se određuje po načelu “manja osjetljivost je bolja jer proizvodi manje digitalnog šuma.“ Kao i ostale elemente osjetljivost uvjetuje osvjetljenje u kojem se snima. U uvjetima slabog svjetla, nakon što je otvor objektiva maksimalno otvoren, a vrijeme eksponiranja stavljeno na 1/60 s, morati će se podizati razina osjetljivosti. Kod snimanja u studiju u pravilu se koristi najmanja osjetljivost koju dopušta aparat da bi se dobila fotografija s najviše detalja [2,10].

2.2.3. Temperatura boje i bijeli balans

Temperatura boje je karakteristika vidljivog dijela spektra, a odnosi se na temperaturu površine izvora svjetla i mjeri se u Kelvinima. Počinje crvenom bojom koja ima oko 1800K. Nastavlja žutom bojom vrijednosti između 3000K i 4000K prema bijeloj svjetlosti s 5500K koja se susreće sredinom dana po sunčanom vremenu. Takvu temperaturu svjetla proizvode vanjske bljeskalice. Cijan se proteže od 8000K do 12000K, a najveću temperaturu boje ima plava svjetlost, 16000K. Tijekom dana mijenja se temperatura svjetla iako temperatura sunca kao izvora svjetla ostaje nepromijenjena. Razlog je lom svjetla kroz atmosferu koja djeluje poput filtra. Atmosfera apsorbira plavu i zelenu boju dok crvenu propušta. Zato zrake sunca na izlasku i zalasku prolaze duži put kroz atmosferu i proizvode crvenkasto-narančastu svjetlost. Takva temperatura je između 2500K i 4500K. Prema sredini dana sa čistim nebom boja svjetla približava se bijeloj s vrijednostima oko 5500K. Na toj temperaturi boje kalibrirani su fotografski filmovi. Ako se prilikom određivanja bijelog balansa odabere oznaka za sunce, zapravo je odabrana temperatura od 5500K.

Nebo prekriveno oblacima ima vrijednost od 8000K, a u hladu se ta vrijednost penje na 10000K i više. Obična kućna žarulja ima temperaturu boje od samo 2500K što rezultira crvenkastim fotografijama ako se ne podesi white balance. Bljeskalice dosežu razinu bijelog sunčevog svjetla od 5500K. Bijeli balans (White balance) je zapravo digitalni ekvivalent filtrima. Danas se najčešće umjesto podešavanja filtra podešava bijeli balans boje. AWB ili Auto white balance je automatski proces detektiranja temperature boje. Taj proces bilo koju bijelu površinu nastoji prikazati bijelom i prema tome podešava ostale boje. Bijeli balans se može ručno namještati odabirom ikone koja odgovara određenim svjetlosnim uvjetima ili odabirom temperature boje u kelvinima. Bijeli balans se može vrlo kreativno koristiti, a važno je znati da podešavanjem viših temperatura boja, koje idu prema plavoj, zapravo dodajemo crveno narančasti dio spektra cijeloj fotografiji. Tako fotografiju činimo toplijom (slika 23,24) [2,6].

Slika 23. White balance - hladni ton

Slika 24. White balance - topli ton

2.2.4. Svjetlo

Pristup fotografiji uvelike ovisi o svjetlosnim uvjetima. Mogu se definirati četiri različita pristupa: snimanje pri prirodnom svjetlu, snimanje pri studijskoj rasvjeti, snimanje s bljeskalicom te snimanje s raspoloživim svjetlom. Pri prirodnom (dnevnom svjetlu) općenito nastaje najveći broj fotografija. Karakteristike takvog svjetla mijenjaju se ovisno o vremenskim uvjetima i godišnjim dobima a bitno je znati iskoristiti takve uvjete. Za vrijeme potpuno sunčanog dana, ili nakon kiše, dobivaju se vrlo tamne i naglašene sjene. Kao optimalno vrijeme za snimanje smatra se sunčani dan s bijelim oblacima. Uz takve oblake na fotografijama se dobivaju blaže sjene, a kod oblačnog dana se dobivaju mekano i jednolično svjetlo (Slika 25.). Ujutro i navečer svjetlo je toplije, više crveno, a u podne hladnije, više plavo, svjetlo. Proljeće je najpogodnije godišnje doba za snimanje fotografiranje ako se žele dobiti fotografije velike oštine. Ljeti je svjetlo prejako pa je nešto nepogodnije doba za snimanje i čistoća u daljinu je bitno manja. Ako se snima crno-

bijelom tehnikom, za portrete je preporučljivo koristiti narančasti filter. Snimanjem u jesensko doba koristi se mekano svjetlo – blage sjene i magla. Zbog smanjenog svjetla potrebno je snimati sa srednjom osjetljivošću (optimalno 100/21, za kišu 200/24). Zima ne pruža neke uvjete za snimanje ali se mogu snimiti zanimljivi portreti uz pahulje i snijeg u jutarnjim satima. Potrebno je korištenje filtera a a svjetlo treba mjeriti na lice i ne koristiti kratke ekspozicije jer daju tamno lice. Najbolji rezultati postižu se korištenjem osjetljivosti oko 100/21 [2,5,6,].

Slika 25. Jednolično svjetlo

Kod studijske rasvjete fotograf ima potpunu kontrolu karaktera svjetla (tvrdoće), njegove jačine i položaja u odnosu na objekt, ali sa takvom vrstom rasvjete treba obratiti pažnju na intenzitet i efekte rasvjete na modelu. Reflektor je s unutarnje strane obojen mat srebreno tako da omogućuje usmjerenije svjetlo i njegovi nosači omogućuju postavljanje reflektora u određeni položaj u odnosu na objekt (slika 26). Za dobivanje raspršenog i jednoliko raspoređenog svjetla reflektori koriste nitraphot žarulje od 200 – 500 wata (slika 27). Ako se svjetlo treba dodatno raspršiti koriste se reflektirajući kišobrani a postoje i žarulje koje dodatno raspršuju svjetlo (slika 26). Žarulje s prednje strane imaju mat srebreni sloj, dok se za spot rasvjetu koriste prozirne žarulje sa spiralnim vlaknima. Kako bi se postigla

logičnost rasvjete i sjena mora postojati samo jedan izvor svjetla koji na modelu stvara osnovni dojam i ugođaj. Takvo svjetlo zove se glavno ili osnovno svjetlo. Ostala svjetla su samo pomoćna glavnom svjetlu. Kod portreta se glavno svjetlo nalazi u visini lica i ne stvara sjene. Takvo svjetlo se naziva direktnim svjetlom. Efekt rasvjete odgovara efektu rada s bljeskalicom. Ovisno pod kojim kutem pada svjetlost u odnosu na lice, naglašava se karakter, mekoća, dramatičnost i sl., a kod portreta djece najvažnije je raspršeno svjetlo koje stvara miran i nježan ugođaj [2,9].

Slika 26. Reflektori i kišobrani
(www.canosa.com.hr)

Slika 27. Nitraphot žarulja
(www.fot-o-grafiti.hr)

2.2.5. Bljeskalica

Bljeskalica je umjetni izvor svjetla koji se može postaviti na fotoaparat i u vrlo kratkom vremenu ($1/100 - 1/1000$ s) osigurava osvjetljenje (slika 28). Fotograf postaje neovisan o svjetlosnim uvjetima onog trena kada ju uporabi (slika 29). Temperatura svjetla bljeskalice odgovara temperaturi dnevnog svjetla. Bljeskalica se sastoji od: bljeskalice s reflektorom, akumulatora i kondenzatora. Na bljeskalici brojka vodilja omogućuje izračunavanje najveće udaljenosti s koje se može snimati po određenoj formuli. Općenito se razlikuju dva osnovna tipa bljeskalica a to su klasične i one s automatikom. Klasične bljeskalice uvijek daju bljesak koji jednako traje pa je potrebno ugoditi otvor objektiva ovisno o udaljenosti. Može se računati po formuli: otvor objektiva

= brojka vodilja : udaljenost u metrima – i to vrijedi za osjetljivost 100/21. Bljeskalice s automatikom mogu biti: s radnim otvorom objektivu ili ATTL (advanced through the lens). [2,6,8,9]

Slika 28. Canon bljeskalica
(www.nabava.net)

Slika 29. Osvjetljenje bljeskalicom

2.3. FOTOGRAFIJA DJECE U REKLAMNOJ FOTOGRAFIJI

2.3.1. Reklamna fotografija

Reklamna fotografija spada u područje primjenjene fotografije koja je predviđena za reprodukciju tiskanog grafičkog proizvoda. Osnovni zadatak je privući pažnju i nagovoriti promatrača na kupnju tog proizvoda koji se reklamira. Promatrač vjeruje slici i prihvaća ju kao autentičnu realnost. Reklamna fotografija pokriva više od dvije trećine dijela otisnutih reklamnih proizvoda a može se smatrati posebnom vrstom ilustracijske fotografije. U tehničkom dijelu reklamna fotografija je ovisna o lancu grafičke reprodukcije, na puno različitih načina reprodukcije izvedeni su razni grafički proizvodi. Kod reprodukcije tu je offsetni tisak koji omogućuje visokokvalitetnu reprodukciju širokog raspona tonova na fotografiji. Tu su i knjigotisak, bakrotisak, sitotisak i ostale tehnika tiska.

Ako se reklamna fotografija ostvaruje putem interneta tada fotografija mora biti što jednostavnija tonski i po bojama da može funkcionirati kao prikaz na ekranu ali kao i ispis printerom. Kroz četiri različita pristupa može se ostvariti uloga reklamne fotografije a to su: kao fotografija ugođaja, kao fotografija koja uvjerava, kao fotografija koja objašnjava i kao tehnička fotografija. Fotografije koje uvjeravaju u pravilu prikazuju zadovoljnog kupca određenog proizvoda ili usluge, a fotografije koje objašnjavaju prikazuju karakteristični detalj koji prikazuje prednost ili kvalitetu onoga što se reklamira [1].

2.3.2. Uvjeti prije snimanja reklamne fotografije

Fotografija sama po sebi predstavlja vizualnu poruku. Prema tome, potrebno je uzeti u obzir što ona prikazuje u svome originalnom obliku te nakon toga dobro razmisliti i definirati što se zapravo želi napraviti s njom da bi se dobio konačni koncept osmišljene vizualne poruke. Zbog toga je potrebno napraviti nekoliko osnovnih koraka pri konstrukciji usmjerene vizualne poruke, a to su: izbor tehnike, metodike, izbor pristupa

vizualnom rješenju i sagledavanje svih elemenata sročeni u sam proces (opremu, sredstva, dostupnost motiva, uvjete i sl.). Pod izborom tehnike ubraja se odlučivanje o primjeni odgovarajuće tehnologije i opreme. O tome kako bi konačna slika trebala izgledati bira se odgovarajući objektiv, osvjetljenje, pozadina, kadar, pozadinski objekti i slično. Ako bi se za primjer snimala reklama za dječju odjeću, fotograf će uzeti objektiv za snimanje portreta (50mm ili neki drugi za portrete) i predodrediti broj modela, boju pozadine, odjeću i naći modele djevojaka u ovom slučaju (slika 30). Prije samog snimanja potrebno je razgovarati s djevojčicama i opisati im njihov zadatak, malo ih nasmijati i razveseliti [1,4,5,8].

Slika 30. Djevojčice na reklami

(www.ljepotaizdravlje.hr)

2.3.3. Snimanje reklamne fotografije

Snimanje se odvija u foto studiju zbog sve potrebne opreme. Ili se na predviđeno mjesto donese oprema pa se postavi scena. Za postavljanje scene potrebno je postaviti pozadinu, odabrati pravo osvjetljenje i imati sve što je potrebno za uspješnu fotografiju. Pri snimanju fotograf komunicira sa svojim malim modelima te ih cijelo vrijeme motivira i ohrabrujućim i pohvalnim govorom opušta. Fotograf na snimljenim fotografijama može vidjeti je li sve u redu sa postavljenom scenom. Ukoliko je potrebno naprave se korekcije i snimanje se nastavlja sve do onog trena kada je fotograf zadovoljan sa slikama. Fotograf mora imati jako puno strpljenja jer ipak radi sa djecom gdje je potrebno uzimanje češćih pauza ili objasniti kako će dalje teći snimanje. No, najbolje fotografije nastaju kada su djeca potpuno opuštena i kroz igru spontano odrade sve predviđene zadatke (slika31). [4,5,9]

Slika 31. Dječak na reklami

(www.hydristor.com)

2.4. PORTRETNA FOTOGRAFIJA DJECE

Umjetnički je portret fotografija koja prikazuje osobu onakvu kakvu ju vidi fotografsko oko, tj. umjetnički prikaz najčešće glave, modela. Portret treba opisivati dijete koje se nalazi na fotografiji, a njegov cilj je uhvatiti osobnost, emocije i duh djeteta kao i njegove fizičke karakteristike (slika 32). Portret je uvijek bio jedan od najvažnijih izražajnih likovnih motiva u umjetnosti. Jednostavnost pristupa osobi koju se portretira obično daje najprirodnije rezultate. Detalji su ti koji odlučuju o krajnjem dojmu jer i najmanja promjena u samom izrazu lica ili najsitniji pokret pričaju posve drugačiju priču [2].

Slika 32. Opis djeteta na fotografiji

2.4.1. Podjela portreta

Prema tipu fotografije razlikuju se klasični portret, psihološki portret, dokumentarni portret, komercijalni portret itd. Postoje neke određene podjele te je portrete teško svrstati u samo jednu kategoriju, jedan portret može spadati u više kategorija

istovremeno. Kod portretiranja nije važno samo postaviti osobu u kadar. Potrebno je i odabrati pozadinu. Što je pozadina manje izražena, osoba je upečatljivija. Mora se paziti da nam pozadina ne odvuče pogled s osobe. Ako se u pozadini nalaze drvo, stup ili kakav predmet, potrebno je portretiranu osobu smjestiti u kadar ako da ti predmeti ne narušavaju kompoziciju fotografije. Kod klasičnog portreta naglasak je na osobi. To se postiže izrazom lica u kombinaciji sa svjetlom i pozadinom. Najbolji primjer klasičnog portreta je portret za dokumente.

Kod ambijentalnog portreta opisuje se osoba unutar određenog prostora koji je najčešće radni ili životni prostor. Uglavnom, sve što je uključeno u fotografiju trebalo bi biti povezano s osobom. Prema kontaktu fotografa i osobe portreti mogu biti formalni i neformalni. To se najlakše određuje ovisno o tome gleda li model izravno u fotoaparat ili ne. Kod formalnog portreta naglašena je suradnja fotografa i osobe (slika 33). U neformalnim portretima nema formalne suradnje, kontakt nije vidljiv (slika 34). Postoje sve moguće kombinacije klasičnih, ambijentalnih, formalnih i neformalnih portreta. Niti jedna od ovih podjela ne postoji kao slučaj za sebe [2,4].

Slika 33. Formalni portret

Slika 34. Neformalni portret

2.4.2. Podjela prema dobi djeteta

2.4.2.1. Bebe od rođenja do šest mjeseci starosti

Bebe od rođenja do tri mjeseca starosti većinom spavaju te ih se može za vrijeme fotografiranja smjestiti u razne poze. Najčešće poze su one gdje su bebe sklupčane ili leže na trbuhu ili leđima, a često ih se fotografira u vrećama i košarama u kojima zauzimaju oblik kao kada su bili u majčinom trbuhu jer im je u tim mjesecima taj položaj najprirodniji i najudobniji. Nakon tri mjeseca bebe očvrstnu, počinju micati glavom i intenzivnije rukama i nogama pa fotograf mora uhvatiti svaki idealan trenutak sa kratkom ekspozicijom kako ti dijelovi tijela na fotografiji ne bi ispali mutni. Bebe se uglavnom snimaju nakon što su se naspavale i najele jer su tada odmorne, vesele i pune energije, najviše se smiješe i lako ih je zabaviti šarenim igračkama ili im pričati za vrijeme fotografiranja kako bi gledali u smjeru fotoaparata (slika 35). Bebe do šest mjeseci starosti često se slikaju nagi, bez odjeće jer simboliziraju čistoću i nevinost (slika36) [5].

Slika 35. Odmorna i vesela beba

Slika 36. Beba bez odjeće

2.4.2.2. Djeca do dvije godine

Ova djeca su živahna, vesela, razigrana i kroz igru i smijeh postaju super modeli. Međutim ako puzaju ili trče teško ih je uhvatiti u određenom trenutku a još teže postaviti u određenu pozu pa ekspozicija mora biti kratka tako da se uhvati svaki pokret (slika 37,38). Ovu djecu lako je zaigrati i nasmijati a da pritom nisu ni svjesna fotoaparata (slika 39,40). Fotografiranje može trajati oko sat vremena jer se dijete poslije umori ili traži druge aktivnosti.

Slika 37. Igra s ključem

Slika 38. Igra sa sijenom

Slika 39. Igra u prirodi

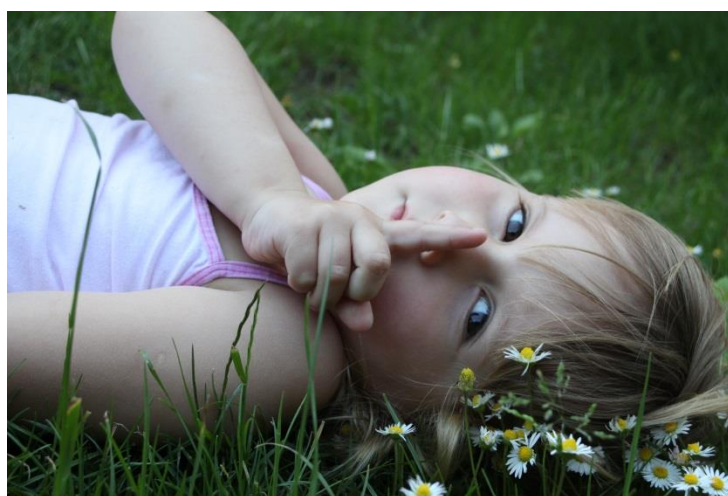
Slika 40. Igra sa cvijećem

2.4.2.3. Djeca od dvije do četiri godine

U toj dobi mališani komuniciraju sa fotografom i “pomoćnom ekipom“ pa se s njima mogu dogovoriti neki uvjeti za snimanje kao npr. što će obući, gdje će se fotografirati, hoće li se nasmijati ili ne i sl (slika 42). Lako ih je nagovoriti i zainteresirati kao i zaigrati omiljenim igračkama (slika 41), curice odjećom ili predmetima kao npr. ljuljačka. Međutim često se događa da se dijete u nekom trenutku ne želi fotografirati i želi nešto drugo raditi što je njemu na volju [4,5].

Slika 41. Jurica svira bubnjeve

Slika 42. Chiara na livadi

2.4.2.3. Djeca do dvanaest godina

Od pete godine nadalje djeca su sve zrelija i spremna na dogovore. Njihova koncentracija traje puno dulje od manje djece te oni uživaju u fotografiranju pogotovo ako glume ili oponašaju neke poznate likove iz crtića i filmova, životinje ili već što im njihova bujna mašta naloži. Pristaju i na dogovor s fotografom o kompoziciji fotografije pogotovo ako se užive u zadani opis (slika 44). Djevojčice se najviše vole snimati u haljinicama, našminkane, ako glume nekoga ili zajedno sa sestrama i prijateljicama (slika 43). Smjeh je neizbježan u takvim situacijama. Kada se zaigraju i opuste gotovo je sigurno da neće biti loših fotografija.

Slika 43. Dobra vila

Slika 44. Poljski cvijet

Dječaci se vole slikati sa svojim rekvizitima koji su najčešće igračke koje su im najdraže ili neki predmeti koji ih fasciniraju. Djeca od deset do dvanaest godina su već ozbiljnija od ostale mlađe djece i ponašaju se zrelije nego što jesu jer žele biti odrasli pa je s njima zanimljivo snimanje različitih poza u različitom ambijentu (slika 45). Imaju dosta koncentracije i vrlo su strpljivi [4,5].

Slika 45. Brat i sestra

2.4. 3. Podjela po grupama djece

Grupni portret se od normalnog razlikuje po broju osoba na fotografiji. Mogu biti dvije i više. Mogu se fotografirati braća i sestre (slika 48,49), cijela obitelj ili cijeli razred djece (slika 46,47). Sva djeca su jednako važna na fotografiji, a prednost i pozornost se često pridaju mlađima.

Slika 46. Ambijentalni grupni portret

Slika 47. Mala škola

Slika 48. Braća

Slika 49. Sestre

Fotografiranje obitelji odličan je način uvježbavanja različitih načina i pristupa fotografiji. Članovi obitelji mogu se fotografirati u formalnim i neformalnim situacijama. Kod formalnih portreta osobe su svjesne da ih se fotografira i gledaju direktno u fotoaparatus, dok je neformalni portret najčešće ambijentalni, odnosno prikazuje osobe u njihovoj radnoj okolini a da one toga nisu svjesne (slika 46). Najčešći grupni portreti djece su fotografije snimljene za vrijeme dječjih rođendana, obiteljskih zabava, svadbi, vrtićkih aktivnosti, školskih predstava i sl. [2,3].

3. AUTORSKE FOTOGRAFIJE I NJIHOVA ANALIZA

3.1. OPIS RADA

Sve autorske fotografije su integralni dio rada i biti će analizirane u dijelu 3.2. "Autorske fotografije i analiza fotografija".

Korišteni fotoaparati su SONY DSC-F828 i Canon EOS 5D Mark II. Fotografije snimljene sa Sonyevim fotoaparatom su snimane u dva navrata: za vrijeme podneva u interijeru kuće - spavaće sobe, i eksterijeru - iza kuće u dvorištu. U spavaćoj sobi korištena je sobna rasvjeta i bljeskalica kada je snimano dijete dobi od dvadeset mjeseci (Pavao). Kod bebe od pet mjeseci bljeskalica nije korištena. Za vrijeme snimanja na otvorenom korištena je dnevna prirodna svjetlost (oblačno vrijeme), a ponekad bljeskalica. Beba (Antun) je snimana za vrijeme spavanja i kada se probudila. Bebi je dana igračka da se igra kako bi se zabavila a majka je bila u blizini fotoaparata te dozivanjem malenog pokušavala dozvati pogled u objektiv. U jednom trenu bebi je prišao brat Pavao, grlio ga i svojevrijem su se namještali, gdje se našao zgodan trenutak za fotografiranje. Poslije se snimanje odvijalo samo s Pavlom gdje je ciljano snimano različitim rakursima, osvjetljenjem, korišten je bijeli balans, područje interesa itd. Fotografije su većinom obrađene u Photoshopu CS6 zbog korekcije kontrasta i svjetline a neke su i obrezivane i izoštravane. Drugi navrat korištenja fotoaparata je za vrijeme dječjeg rođendana prošle godine. Ove fotografije korištene su kao primjer u teoriji, a snimane su u interijeru sa kućnom rasvjetom i bljeskalicom, te nisu naknadno obrađivane.

Fotografije snimljene sa Canonovim fotoaparatom su snimane u više navrata u različitim vremenskim intervalima u prošlosti, te su zbog primjera priložene u radu: za vrijeme različitih godišnjih doba, na otvorenom i u zatvorenom prostoru (za vrijeme priprema za maskare, u vrtiću). Ciljano snimana slika je *Ambijentalni grupni portret*. Korišteni su normalni i širokokutni objektiv. U nekim slikama korištena je bljeskalica. Fotografije u radu korištene su za primjer podjela portreta po dobi i po grupama, kao i zbog boje i kontrasta. Neke od fotografija su obrađene u Photoshopu kako bi se korigirao ton, svjetlina, kontrast i zamućenje.

3.2. AUTORSKE FOTOGRAFIJE I ANALIZA FOTOGRAFIJA

Fotografije pod rednim brojem 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 15, 17, 23, 24, 25, 34, 35, 36, 37 i 48 snimane su sa Sonyevim fotoaparatom u prvom od dva navrata. Kod većine fotografija korištena je dnevna rasvjeta, za oblačnoga vremena, i kućna rasvjeta, a ponegdje i bljeskalica. Fotografije su potkrepljenje tehnički i kompozicijski zbog podjele plana, točke interesa, rakursa i ostalih elemenata a većina ih je naknadno obrađivana u Photoshopu CS6. Korigirane su najčešće: svjetlina, kontrast, ton, izošćenje, zamućivanje te obrezivanje. Fotografije snimane vani: osjetljivost: 64, vrijeme eksponiranja: 1/60 s, otvor objektiva: 3.2. Fotografije snimane u prostoru doma: osjetljivost:100, vrijeme eksponiranja: 1/8 s, otvor objektiva: 2. Fotografije pod rednim brojevima 29, 32, 33, 41 snimane su sa Sonyevim aparatom u drugom navratu. Korištena je bljeskalica. osjetljivost:64, vrijeme eksponiranja: 1/40 s, otvor objektiva: 2.2. U rad su priložene kao primjer rada sa bljeskalicom, djeca dobi od dvije do četiri godine i grupnim portretima.

Fotografije pod brojevima 16, 18, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47 i 49 snimane su Canonovim aparatom. U rad su priložene kao primjer rada s bljeskalicom, djeca dobi od dvije do četiri godine, od pet godina nadalje, grupnim portretima, kontrastu i sl. Fotografije su snimljene u zatvorenom i otvorenom prostoru sa različitim objektivima od širokokutnog, normalnog do teleobjektiva) pa su zato i karakteristike svake fotografije drugačije. Slike br. 18 i 44: osjetljivost :1250, vrijeme eksponiranja: 1/80 s i 1/100 s, otvor objektiva: 6.3. Slike snimane u prirodi, kao npr.: slike br. 38, 39, 40, 42, 45, 46, 47, 49 snimane su sa: osjetljivost: 100, vrijeme eksponiranja: 1/160 s, otvor objektiva: 9. Snimane su širokokutnim objektivom.

4. ZAKLJUČAK

Dječji portreti su oduvijek bili svojstveni i zanimljivi u području umjetničke fotografije. Djeca su sama po sebi lijepa, iskrena, vesela a ponajprije čista u duši. Ona sve rade od srca, pa tako i poziru, glume, smiju se i još mnogo toga i to je ono što naše oko prije svega vidi na fotografiji. Kod djece ne postoji loša portretna fotografija. Dijete ako i zaplače, portret će biti zanimljiv ili smiješan a možda i tužan, ali će svejedno biti zanimljiv portret.

Kod portretiranja nije važno samo postaviti osobu u kadar. Potrebno je i odabrati pozadinu. Što je pozadina manje izražena, osoba je upečatljivija. Mora se paziti da nam pozadina ne odvuče pogled s osobe. Ako se u pozadini nalaze neki predmeti, potrebno je portretiranu osobu smjestiti u kadar tako da ti predmeti ne narušavaju kompoziciju fotografije. Odabir motiva je posebno važan element kompozicije. Ovisno o sustavu i tehnici rada fotograf mora prepoznati motiv onakav kakav će biti na fotografiji. Jedan od najvažnijih elemenata kompozicije je smještanje objekta na sliku. Kod klasičnog portreta naglasak je na osobi. To se postiže izrazom lica u kombinaciji sa svjetlom i pozadinom.

Kako bi fotografije portreta bile što bolje valja uzeti u obzir odgovarajuće objektivne. Postoji široki spektar fotoaparata koji imaju ugrađene ili izmjenjive objektivne. Općenito žarišne daljine portretnih objektivna kreću se između 75 i 150mm. To je vezano za pretpostavku da se radi o klasičnom portretu glave s ramenima. Međutim neovisno o kvaliteti fotoaparata i objektivna mogu se dobiti vrlo zanimljivi portreti.

U ovom radu pokazano je da pravilna kompozicija i tehnička izvedba uvelike doprinose samom portretu kao skladnoj slici gdje ljudsko oko putuje po fotografiji i uživa harmoniju sklada. Ova vrsta fotografije uvelike prikazuje osobine i karakter djeteta i kao da se gledanjem u zabilježeni trenutak na fotografiji u našoj mašti odvrti film cijelog događaja. Fotografija na jedinstven način dočarava trenutke i priča priču jer je uvijek jedinstvena i neponovljiva.

5. LITERATURA

1. Mikota M. (2000). *Kreacija fotografijom*, V.D.T. Publishing, Zagreb
2. Matošević G., Miličić I., Pletikosa K. (2009.) *Portreti*, Algebra učilište, Zagreb
3. Skupina autora, (1976). *Velika knjiga o fotografiji*, Prosvjeta, Jugoslavija
4. Caputo R. (2004). *Umijeće fotografiranja: ljudi i portreti*, Egmont, Zagreb
5. Phillips N. (2007). *Master Posing Guide for Children's Portrait Photography*; Amherst Media; USA
6. Phillips N, (2008). *Lighting Techniques for Middle Key Portrait Photography*; Amherst Media; USA
7. Peres M. (2007). *Focal encyclopedia of photography*, Focal press, Amsterdam
8. Hirsch R. (2008.) *Light and lens: photopography in the digital age*, Focal press, Amsterdam
9. Child J. (2005). *Studio photography*, Focal press, Amsterdam

